

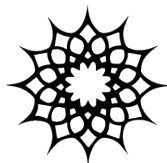


وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی



همایش ملی فرهنگ، رسانه و تحولات نسلی در ایران: روندها، چالش‌ها و راهکارها

آذر ماه ۱۴۰۲



پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

همایش ملی

فرهنگ، رسانه و تحولات نسلی در ایران:
روندها، چالش‌ها و راهکارها

ISC

۰۲۲۳۰-۷۵۴۳۲

پژوهشکده مطالعات فرهنگی و ارتباطات (پمفا)
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

۲۱ آذر ۱۴۰۲

دبیر علمی: سیده زهرا اجاق
دبیر اجرایی: احمد شاکری

اعضای شورای علمی و اجرایی همایش:

- * حسن بشیر: دانشگاه امام صادق (ع)
- * عبدالله بیچرانلو: دانشگاه تهران
- * سید رضا حسینی: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- * روح‌الله حسینی: دانشگاه تهران
- * اعظم راودراد: دانشگاه تهران
- * جبار رحمانی: پژوهشگاه مطالعات فرهنگی، اجتماعی و تمدنی
- * آتوسا رستم‌بیک: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- * علی اصغر سلطانی: دانشگاه باقرالعلوم (ع)
- * یحیی فوزی: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- * محمد سالار کسرای: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- * محمد مهدی مولایی: دانشگاه علامه طباطبایی

دبیران کمیته‌های تخصصی:

- * فرهنگ، رسانه و سیاست‌گذاری: بشیر معتمدی، فاطمه طاهرخانی
- * فرهنگ، رسانه و دانش و فناوری: منصور ساعی، داود مهرابی
- * فرهنگ، رسانه و زیست‌جهان ایرانی: مالک شجاعی‌جشقانی، معصومه تقی‌زادگان

کارشناس اجرایی: محدثه صادق‌پور

مشارکت‌کنندگان: انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی رسانه‌ها، انجمن فرهنگی ناشران کتاب کودک و نوجوان.

مراسم افتتاحیه

در آغاز مراسم دبیر اجرایی همایش، دکتر احمد شاکری به مهمانان خیرمقدم گفت. سپس دبیر علمی همایش، دکتر سیده زهرا اجاق، ضمن خوشامدگویی به حضار، گفت: امیدوارم در این همایش حرف‌ها، نظرها و صداهاى جدیدی بشنویم و لحظات مفیدی در کنار هم داشته باشیم.



موضوع نسل‌ها در حوزه مطالعاتی ارتباطات و مطالعات فرهنگی عمدتاً از دیدگاه مصرف رسانه‌ای نسل‌های مختلف و اثرات آن بر تحولات سیاسی، اجتماعی و تمدنی مورد توجه بوده است



دکتر اجاق در تعریف واژه «نسل» شرح داد: «نسل» به‌عنوان یک ساختار اجتماعی متشکل از یک گروه سنی خاص یا مجموعه‌ای از چند گروه سنی است که رویدادهای تاریخی و اجتماعی مشابهی را در طول زندگی‌شان تجربه می‌کنند. اهمیت تنوع نسلی در این است که موجب تنوع ارزش‌های اجتماعی می‌شود و

ضمن ایجاد نشاط و پویایی اجتماعی، توان مدارا و سازش‌پذیری انسان‌ها را افزایش می‌دهد. دیجیتالی شدن و عاملیت‌گرایی انسان‌ها موجب تحولات برجسته‌ای در اجتماع شده است. چارچوب‌های فکری زیادی برای توضیح این دگرگونی‌ها پیشنهاد شده‌اند که وجه مشترکشان، حضور همه‌جایی رسانه‌هایی است که سبک زندگی نسل‌های مختلف جامعه را، از کودک تا کهن‌سال، درگیر خود کرده است. اهمیت رسانه‌ها و سایر اشکال ارتباطی در این است که هویت و تعلقات نسلی را شکل می‌دهند. رسانه‌های نوین ماهیت دوره‌های مختلف زندگی از کودکی تا سالمندی و پیری را تغییر داده‌اند و مؤلفه‌های تعیین‌کننده زندگی همچون دین، علم، سلامت، محیط‌زیست، سنت، کسب‌وکار، تجارت و غیره را دگرگون ساخته‌اند.

این عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی ادامه داد: تحولات رسانه‌ای از یک‌سو با ایجاد تغییر در فضای درونی هر یک از این حوزه‌ها، تفاوت فضای زیست گروه‌های نسلی را کاهش داده‌اند و از سوی دیگر، تفاوت گروه‌های نسلی را براساس میزان مهارت و فهم‌شان از فناوری‌های نوین افزایش داده‌اند. اندر کنش این روندها همان‌قدر

که می‌تواند هراسناک و عامل گسست نسل‌ها تلقی شود، می‌تواند خوشایند بوده و به عامل پیوند نسل‌ها تبدیل شود. تلاش ما دستیابی به پیوند نسلی مطلوب و ارزش‌گذاری بر تنوع و مداراست. همچنان‌که یکی از دلایل اصلی توجه به موضوع ارتباطات بین نسلی، شناخت و ایجاد راه و روش‌هایی برای پیوند نزدیک‌تر و محکم‌تر بین نسل پدر/ مادر بزرگ‌ها با نوه‌هاست. بدین خاطر که جمعیت جهان در حال پیر شدن است و پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۵۰، تعداد ۲۲ درصد جمعیت جهان بالای ۶۰ سال سن داشته باشند و ۸۰ درصد آنها در کشورهای با درآمد کم و متوسط زندگی کنند. از طرفی روند خانواده‌های جهان به سمت تک‌فرزندی یا کم‌فرزندی است. نیازهای فیزیکی و عاطفی سالمندان در کنار نیازهای شناختی و عاطفی کودکان و نوجوانان دلایل قانع‌کننده‌ای برای مطالعه علمی و یافتن راه‌های مناسب ارتباط بین این دو نسل است. این در حالی است که موضوع نسل‌ها در حوزه مطالعاتی ارتباطات و مطالعات فرهنگی عمدتاً از دیدگاه مصرف رسانه‌ای نسل‌های مختلف و اثرات آن بر تحولات سیاسی و اجتماعی مورد توجه بوده است. این دیدگاه با وجود ارزشمندی آن در فراهم ساختن امکان شناخت ویژگی‌های هر نسل در تعامل با رسانه‌ها با این نقد روبه‌روست که پوزیتیویستی، مبتنی بر جبرگرایی فناورانه و رویکردهای پست‌مدرن است. به‌ویژه آن‌که از نظر تاریخی نخستین اندیشمندی که مصرف رسانه‌ای را متغیر اصلی در تحولات اجتماعی و سیاسی در نظر گرفت، مارشال مک‌لوهان بوده است و سایر نحله‌ها با وجود مفهوم‌پردازی‌های به‌ظاهر متفاوت، مبانی روش‌شناسی و نظری مشابهی در تحلیل این رابطه در پژوهش‌های ارتباطی و فناوری‌های ارتباطی دارند. از این رو برای پرهیز از ساده‌سازی بیش از حد و تعمیم‌های افراطی، هم به پژوهش و شناخت مسائل غیررسانه‌ای در حوزه ارتباطات احتیاج داریم و هم نیازمند نقد روش‌شناسی پژوهش‌های ارتباطی هستیم. اتخاذ رویکردهای بافتارمند و دقیق می‌تواند در توضیح این رابطه مناسب باشد. دکتر اجاق تأکید کرد: مشاهده اهمیت و اثرگذاری ایده‌آل‌ها و خواسته‌های گروه‌های جوان جمعیتی در ایران از یک‌سو، و ظهور روزافزون فناوری‌های و محتوای رسانه‌ای متنوع برای کودکان و نوجوانان از سوی دیگر،

موجب تمرکز توجه پژوهشکده مطالعات فرهنگی و ارتباطات به موضوع نسل و تحولات نسلی در ارتباط با فرهنگ و رسانه‌ها شد. نتیجه این دغدغه برگزاری همایش فرهنگ، رسانه و تحولات نسلی در ایران: روندها، چالش‌ها و راهکارهاست تا فضایی برای به اشتراک‌گذاری دانسته‌هایمان از وضعیت موجود و هم‌فکری برای مشکلات و مسئله‌های نسلی، و ایجاد زیرساخت‌های گفتمانی و راهبردی پیوند نسلی فراهم شود.

وی در مورد برگزاری این همایش شرح داد: پیشنهاد برگزاری همایش در اردیبهشت ۱۴۰۲ به تصویب شورای محترم پژوهشی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی رسید. پس از تشکیل کمیته علمی همایش، سه محور موضوعی با تأکید بر سیاست‌گذاری، دانش و فناوری، و زیست جهان ایرانی برگزیده شدند. در این بازه هشت پیش‌نشت در راستای سه محور همایش برگزار شدند و در مجموع ۲۰ سخنرانی انجام شد. فراخوان همایش در خرداد ماه انتشار عمومی یافت و در مهلت تعیین شده ۵۳ چکیده به دستمان رسید. پس از داوری، ۲۷ چکیده واجد استانداردهای علمی شناخته و انتخاب شدند. تاکنون ۱۱ نفر از نویسندگان این چکیده‌ها، مقاله کامل خود را برای همایش ارسال کرده‌اند که امیدواریم با برگزاری این همایش و فراهم‌آوری محتوای مناسب بتوانیم موجب تولید گفتمان درباره اهمیت راهبردی این موضوع برای تمدن‌سازی، پیشرفت، پایداری و امنیت کشورمان شویم.

دکتر اجاق در پایان سخنانش یادآور شد: لازم می‌دانم از ریاست و معاونت پژوهشی پژوهشگاه علوم انسانی جناب آقای دکتر نجفی و جناب آقای دکتر فوزی تشکر کنم که با مساعدت و نکته‌سنجی‌های مناسب خود در طول این فرایند در برگزاری بهتر همایش ما را یاری کردند. همچنین باید مسرت خود را از این بابت ابراز کنم که انجمن مطالعات فرهنگی و ارتباطات، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، دفتر مطالعات و برنامه ریزی رسانه‌ها و انجمن فرهنگی ناشران کتاب کودک و نوجوان پس از کلید خوردن همایش با درک اهمیت موضوع و هم‌راستایی آن با اهدافشان، ضمن استقبال از همایش، با تأکید بر فایده‌مندی و اهمیت کاربردی موضوع همایش، انگیزه و اراده ما را برای برگزاری این رویداد علمی افزایش دادند.

امیدوارم این همایش به شناخت چالش‌های رسانه‌ای برای کودکان و ارائه راهبردها و پیشنهادهای سیاست‌گذارانه بینجامد



در ادامه دکتر یحیی فوزی، معاون پژوهشی و تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی به سخنرانی پرداخت و درباره اهمیت موضوع همایش توضیح داد و گفت: مسئله‌ای که جوامع مختلف در دنیای امروز با آن مواجهند کارکردهای دوگانه رسانه‌هاست. از یک‌سو گسترش سبک زندگی جدید در ایران و

نیازهای امروزیین بشر همچون بسیاری از کشورهای دیگر استفاده از این رسانه‌های جدید را اجتناب‌ناپذیر کرده است، به‌طوری‌که این رسانه‌ها در حوزه‌های مختلف فعالند و از سوی دیگر حضور و گسترش رسانه‌ها موجب ایجاد چالش‌های جدی در عرصه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، امنیتی و حقوقی در جوامع مختلف از جمله جامعه ایران شده است، لذا نیازمند تحلیل جامعی از ماهیت رسانه‌های جدید و ارائه راهبردهای لازم جهت مواجهه بهینه با چالش‌های رسانه‌ای در عرصه سیاست‌گذاری و استفاده توأمان از فرصت‌ها و مواجهه هوشمندانه با آنها هستیم که این مسئله موضوع این همایش است و بخشی از ابعاد این مسئله در حوزه تحولات نسلی قرار است در این همایش مورد بحث کارشناسی قرار گیرد.

این استاد پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی کارکردهای اطلاع‌رسانی، آموزش، سرگرمی، فرهنگ‌سازی، اقتصادی و سیاسی رسانه‌ها را تشریح کرد و سپس مواجهه‌شدن با رسانه به‌مثابه تکنولوژی را از رویکرد فلسفی توضیح داد. وی گفت: بر اساس دیدگاه جبرگرایانه، تکنولوژی دارای ذات و هستی معین و خودمختاری است. تکنولوژی بی‌طرف نیست بلکه متضمن ارزش‌های خاصی است و هر تکنولوژی بار ارزشی خاصی دارد و الزامات خاصی را به‌دنبال دارد. در مقابل این دیدگاه، رویکرد ابزاری

به تکنولوژی مطرح است که بر اساس آن تکنولوژی‌ها، امری خنثی و بی‌طرف هستند و انعطاف‌پذیرند و می‌توان از آن برای مقاصد متفاوت استفاده کرد و هیچ معنا و ارزش جبرگرایانه‌ای در ذات این تکنولوژی نیست و تکنولوژی ابزاری است در خدمت اهداف بشر و انسان‌ها می‌توانند بر اساس خواست خود از این تکنولوژی استفاده کنند. درواقع بر اساس این دیدگاه رسانه‌ها فقط ابزارهایی برای ارسال محتوا و پیام هستند و واقعیت‌های بیرونی و محتواها اهمیت بیشتری در تغییرات جوامع دارند. دکتر فوزی با توجه به نقدهای این دو رویکرد توضیح داد: رویکردهای تلفیقی که بر ماهیت برساختی یا اقتضائی تکنولوژی تأکید دارند، از اهمیت بیشتری برخوردارند. بر اساس این دیدگاه تکنولوژی، هرچند یک پدیده خنثی نیست و مبتنی بر فلسفه و نیازها و اهداف خاصی طراحی شده است، اما تحت تأثیر اراده کاربران در سیر پیشرفت خود و تحت تأثیر شرایط و محیط اجتماعی و تحت تأثیر نیازها و انتظارات می‌تواند دچار تحول و تصرف شود، لذا تحول تکنولوژی امری زمان‌مند و مکان‌مند است و تحت تأثیر اراده کاربران می‌توانند از انعطاف لازم برخوردار باشد. اینکه وضعیت فرهنگی هر جامعه، ماهیتی انفعالی یا فعال داشته باشد، می‌تواند در برون‌داد رسانه‌ها مؤثر باشد. فرهنگ و رسانه با یکدیگر تعامل دارند و تعامل آنها، انسان اجتماعی را شکل می‌دهد. پیام رسانه نیز یا خود، فرهنگ است یا برای انتقال فرهنگ، انتشار یافته. همچنین رسانه‌ها در دنیای امروز یک ابزار استراتژیک قدرت به حساب می‌آیند و این امر نیازمند استراتژی مشخص برای مواجهه با آن و افزایش فرصت‌ها و کاهش تهدیدها در مقابل آن است.

این استاد دانشگاه با ذکر مسائل و موضوعاتی که در مقابل فرهنگ، رسانه و نسل‌ها پدید می‌آید، اظهار امیدواری کرد: این همایش بتواند با ورود به جزئیات و مباحث مختلف این حوزه، ضمن مطالعه چالش‌ها و ارائه راهبردها، نگاهی جدید به موضوع رسانه و چگونگی استفاده از آن در فرهنگ‌سازی ایرانی-اسلامی داشته باشد و همچنین به شناخت چالش‌های رسانه‌ای برای کودکان و ارائه راهبردهایی برای استفاده بهینه از رسانه‌ها و پیشنهادهایی برای سیاست‌گذاری بینجامد. وی در خاتمه از دبیران محترم علمی و اجرایی، و اعضای کمیته علمی و همه حامیان و مشارکت‌کنندگان در همایش تشکر کرد.

عدم انتقال حافظه بین نسلی موجب شکاف نسلی می‌شود



سخنران دیگر مراسم افتتاحیه همایش حامد علامتی مدیرعامل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان بود. علامتی بیان کرد: امروز رسانه از گستردگی معنایی پیچیده‌تری برخوردار است و ما شاهد مفهوم انسان رسانه هستیم. مدیرعامل کانون اظهار کرد: در جامعه امروز مسأله فناوری و تأثیر آن بر سبک زندگی بسیار مشهود است. آنچه ما را حساس می‌کند راهبری ذهنی آن‌ها توسط رسانه‌هاست. ما به منظور پرورش ذهن کودکان فعالیت‌های مختلفی انجام می‌دهیم و آنها را برای ورود به جامعه آماده می‌کنیم. این اتفاق زمانی نگران کننده می‌شود که فضای رسانه دست ما نباشد و از بیرون بخواهند فضای ذهنی کودک را مدیریت کنند. اگر امکان راهبردی توسط بیگانگان اتفاق بیفتد آیندگان به افرادی غیرمولد تبدیل خواهند شد. علامتی گفت: روند انتقال فرهنگ از نسلی به نسل دیگر یک فرآیند پیچیده است که از طرق مختلفی انجام می‌شود از جمله خانواده؛ خانواده یکی از اصلی‌ترین محیط‌هایی است که فرهنگ به نسل جدید منتقل می‌شود. اعضای خانواده، آموزش و معلمان و مربیان مدارس، دانشگاه‌ها و سایر مراکز آموزشی. علامتی ادامه داد: رسانه‌ها و فضای عمومی نیز عوامل دیگر انتقال فرهنگی هستند. رسانه‌ها، از جمله تلویزیون، رادیو، اینترنت و رسانه‌های اجتماعی، نقش مهمی در انتقال فرهنگ دارند. آنها توانایی دارند ارزش‌ها، نگرش‌ها و ایده‌ها را به نسل جدید منتقل کنند و تأثیرگذاری بر آنها داشته باشند. همچنین،

فضای عمومی مانند فرهنگ و هنر، موزه‌ها، نمایشگاه‌ها و جشنواره‌ها نیز مکان‌هایی هستند که فرهنگ را به نسل جدید معرفی می‌کنند. علامتی پس از توضیح درباره انتقال حافظه بین نسلی گفت که می‌توان شکاف نسلی را عدم انتقال ارزش‌های نسل پیشین به نسل پسین و در نتیجه نبود درک و تفاهم ارزشی و باوری و فکری و نظایر آن میان نسل‌ها دانست که به دلیل عوامل و متغیرهای متعدد اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و تکنولوژیکی و رسانه‌ای و تجربیات متفاوت آنها ایجاد شده است.



گزارش محور نخست همایش

محور نخست این همایش با عنوان «فرهنگ، رسانه و سیاست‌گذاری» با حضور چهار سخنران برگزار شد که دکتر منصور ساعی، عضو هیأت علمی پژوهشکده مطالعات فرهنگی و ارتباطات دبیری نشست را بر عهده داشت.

محور اول: فرهنگ، رسانه و سیاست‌گذاری	
مروری انتقادی به سیاست‌های فرهنگی رسانه‌ای حوزه کودک و نوجوان محمد آقاسی (مدیرکل دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی رسانه‌ها)	۱۰ تا ۱۰:۲۰
فضای مجازی و تغییر شیوه‌های حکمرانی سید رضا حسینی (عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی)	۱۰:۲۰ تا ۱۰:۴۰
چالش‌های تأمین حقوق کودک در سیاست‌گذاری رسانه‌ای معصومه تقی‌زادگان (عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی)	۱۰:۴۰ تا ۱۱
تحلیل سیاست‌گذاری فرهنگی در حوزه فضای مجازی با تمرکز بر تحولات نسلی (مورد مطالعه: اسناد بالادستی ج.ا.ایران) فاطمه کریمی دردشتی (دانشجوی دکتری سیاست‌گذاری فرهنگی دانشگاه امام صادق (ع))	۱۱ تا ۱۱:۲۰
دبیر: منصور ساعی	

مروری انتقادی به سیاست‌های فرهنگی رسانه‌ای حوزه کودک و نوجوان



نخستین سخنران این بخش دکتر محمد آقاسی، مدیرکل دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی رسانه با رویکرد انتقادی به سیاست‌های فرهنگی رسانه‌ای حوزه کودک و نوجوان در زمینه «اهمیت توجه به نسل‌ها در جهان رسانه‌ای شده» سخنرانی کرد. دکتر آقاسی توضیح داد که در ایران، حوزه نظری و عملی سیاست فرهنگی و سیاست رسانه‌ای را از هم تمیز نمی‌دهیم و آن را یکی می‌دانیم در حالی که اشتباه است. جامعه در حال پیچیده شدن است هر چقدر جامعه پیچیده شود، فضا و روابط نیز پیچیده‌تر می‌شود، نیاز به سیاست بیشتری در این فضا داریم. وقتی از جامعه پیچیده حرف می‌زنیم، منظورمان جامعه‌ای پر از عناصر است. عناصری شمانل چهار سطح سیاست‌گذاری؛ ۱. اسناد جهانی و بین‌المللی ۲. اسناد بالادستی ملی ۳. قانون اساسی جمهوری اسلامی ۴. استاد دولتی که سیاست‌گذاری رسانه‌ای در عرصه کودک و نوجوان واجد شش ایراد هستند که عبارتند از: عدم تعریف دقیق مفهوم کودک و نوجوان، سیاست‌گذاری ژوپیتتری و بی‌توجه به محیط، بی‌توجهی به مکان و زمان، فقدان متغیر استراتژیک، و ابهام در میدان اجرا. این مدرس دانشگاه با این نتیجه‌گیری به سخنان خود پایان داد که سیاست‌گذاری برای کودکان و نوجوانان باید در فضای واقعی باشد و این واقعیت با پیمایش و تعریف دقیق مفاهیم صورت می‌گیرد و با فرا رفتن از خود پنداره‌های سیاست‌گذاری ممکن می‌شود.

فضای مجازی و تغییر شیوه‌های حکمرانی



دومین سخنران این بخش دکتر سیدرضا حسینی، معاون کاربردی‌سازی علوم انسانی و فرهنگی و عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با موضوع «فضای مجازی و تغییر شیوه‌های حکمرانی» سخنرانی کرد و گفت: تغییرات بنیادی در یک جامعه را عالمان، نخبگان، روشنفکران و تحصیل‌کردگان رقم می‌زنند. حکومت‌ها و نهادهای سیاسی با بهره‌گیری از ابزارهای قدرت مخصوصاً رسانه‌ها ضمن تولید محتواهای همسو و موردنظر بر افراد روشنفکر و تحصیل‌کرده تأثیر می‌گذارند و آنان نیز با شیوه‌های مختلف همچون آموزش، پژوهش، ترویج و تبلیغ بر توده‌های مردم تأثیر می‌گذارند و از آن طریق موجب شکل‌گیری افکار عمومی جامعه می‌شوند. براین اساس افکار عمومی جامعه را می‌توان به افکار عمومی نخبگان و افکار عمومی توده‌ها تقسیم کرد.

این استادیار پژوهشگاه توضیح داد: اکنون با گسترش فضای مجازی و بهره‌برداری حداکثری کودکان، جوانان و نوجوانان از این فضا پنج تغییر عمده را در الگوهای فرهنگ‌پذیری به شرح زیر مشاهده می‌کنیم:

الف) حکومت‌ها و نهادهای رسمی همچون گذشته توانایی نظارت و اعمال قدرت بر فضای مجازی را ندارند.

ب) رسانه‌های دیجیتال به واسطه فرا رفتن از مرزهای حاکمیت ملی به راحتی خود را در برابر حکومت‌ها پاسخ‌گو نمی‌دانند.

ج) جریان فرهنگ‌پذیری همچون گذشته جاده‌ای یک‌طرفه نیست که نخبگان افکار عمومی توده‌ها را تحت تأثیر قرار دهند؛ بلکه اکنون بسیاری از مسائل توسط توده‌ها طرح می‌شود و نخبگان در برابر آن بیش از آنکه فعال باشند، منفعل هستند.

د) نسبت سواد رسانه‌ای و اطلاعات عمومی به دلیل استفاده کودکان، جوانان و نوجوانان از فضای مجازی در خانواده و مدارس که عهده‌دار فرهنگ‌پذیری جوانان بودند به گونه‌ای محسوس تغییر کرده است و جوانان همچون گذشته برتری فکری فرهنگی خانواده‌ها و معلم‌ها را نمی‌پذیرند.

ه) به دلایل متعدد الگوها و شاخص‌های حقیقی انسان متعالی در فضای مجازی تغییر کرده و مورد پذیرش جوانان قرار گرفته است.

دکتر حسینی در خاتمه سخنانش نتیجه‌گیری کرد: هدفمندکردن و همسو کردن فضای مجازی و محتوای آن با نظام فرهنگی، سیاسی، اجتماعی یک ملت ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است که در حوزه کلان‌راهبردی، نخبگان دانشگاهی می‌توانند با ورود به موضوع، به پیش‌بینی روش‌های مدیریت فضای مجازی و ایجاد اجماع ملی پیش‌قدم باشند.



چالش‌های تأمین حقوق کودک در سیاست‌گذاری رسانه‌ای



سخنران سوم این بخش دکتر معصومه تقی‌زادگان، عضو هیأت‌علمی پژوهشگاه علوم‌انسانی و مطالعات فرهنگی، بود که با عنوان «زیست برخط کودکان: ملاحظات‌ی در باب امنیت و ایمنی دیجیتال کودکان» سخنرانی کرد. این استادیار پژوهشکده مطالعات فرهنگی و ارتباطات توضیح داد: چشم‌انداز فضای مجازی با ترکیبی از فرصت‌ها و مخاطرات، سازنده فضای زیست کودکان در سراسر جهان است. اینترنت و فضای مجازی از یک‌سو فرصت‌های بی‌نظیری که نسل پیش تجربه‌ای از آن نداشته‌اند، را در اختیار کودکان قرار می‌دهد و از سوی دیگر زمینه‌ساز مخاطرات و دل‌نگرانی‌های فراوانی درباره تجربه کودکی آنها می‌شود. از یک‌سو آموزه‌های تحقیقاتی دهه‌های اخیر از والدین می‌خواهد، میزان استفاده کودکانشان را کنترل کنند و از سوی دیگر فضای مجازی بستر آموزش، سرگرمی، ارتباطات اجتماعی و... کودکان نسل جدید است. این وضعیت در شرایطی رخ داده است که همه کودکان دانش و مهارت لازم برای حفظ ایمنی و امنیت دیجیتال خود را ندارند و به گفته یونیسف میلیون‌ها کودک در معرض خطر برخط قرار گرفته‌اند.

دکتر تقی‌زادگان در ادامه بر لزوم توجه به تمایز خطر و آسیب پرداخت و ضمن توضیح درباره مسائل مربوط به ایجاد نرم‌افزارهای بومی بر ضرورت توجه به حقوق کودک به‌ویژه حریم شخصی کودک در تأمین امنیت رسانه‌ای تأکید کرد.

تحلیل سیاست‌گذاری فرهنگی در حوزه فضای مجازی با تمرکز بر تحولات نسلی



سخنران آخر این بخش فاطمه کریمی دردشتی، دانشجوی دکتری سیاست‌گذاری فرهنگی دانشگاه امام صادق(ع)، سخنانش را با عنوان «تحلیل سیاست‌گذاری فرهنگی در حوزه فضای مجازی با تمرکز بر تحولات نسلی (مورد مطالعه: تحلیل اسناد بالادستی جمهوری اسلامی ایران)» ارائه کرد و به توضیح درباره کار مطالعاتی خود پرداخت و این طور شروع کرد که در عصر فضای مجازی که نقش رسانه به‌خصوص شبکه‌های اجتماعی در خانواده‌ها پررنگ شده است، تحولات نسلی بیشتری به‌چشم می‌خورد و باتوجه به اقتضائات زمانی و مکانی، پیامدهایی که به همراه دارد، متفاوت است و میزان تأثیر منفی آن بر جامعه به شرایط مختلفی از جمله فرهنگی و اجتماعی بستگی دارد. از این رو لازم است برای هر جامعه‌ای جهت پیشبرد اهداف خود در حوزه‌های مختلف، برنامه‌ای جامع لحاظ شده و جهت رسمیت بخشیدن و الزام به اجرایی‌شدن آن، اسناد مرتبط تدوین شود. از این رو، سیاست‌گذاری صحیح فرهنگی در نظام جمهوری اسلامی ایران که بر مبنای مردم‌سالاری دینی شکل گرفته و به‌عنوان یک الگو برای جهانیان مطرح است به همراه اجرایی‌شدن به‌روز و به‌موقع سیاست‌های تدوین شده، می‌تواند دارای نتایج و اثرات مثبتی باشد تا برای دیگر جوامع نیز قابل استفاده شود.

هدف این پژوهش، رسیدن به شبکه مضامین سیاست‌گذاری فرهنگی در حوزه فضای مجازی با تمرکز بر تحولات نسلی بود تا با ارائه راهکارها و پیشنهادها، در کاهش شکاف نسلی حاصل از این تحولات مؤثر باشد. کریمی توضیح داد: در این کار از روش اسنادی، جهت جمع‌آوری اطلاعات موردنیاز تحقیق استفاده شده و اسناد بالادستی جمهوری اسلامی ایران مورد تحلیل و ارزیابی قرار گرفته و همچنین با استفاده از روش تحلیل مضمون، مضامین اصلی و فرعی پژوهش استخراج شده‌اند.

این دانشجوی دانشگاه امام صادق (ع) تصریح کرد: درک خصوصیات نسل آینده، تحقق زیست‌بوم فضای مجازی سالم و ترویج سبک زندگی اسلامی-ایرانی ازجمله مضامین استخراج شده در این پژوهش است. وی تشریح کرد که لازم است در فرایند سیاست‌گذاری رسانه‌ای برای کودکان بر فهم سازوکار و روند انتقال فرهنگ از نسلی به نسل دیگر توجه شود که شامل خانواده، آموزش دهندگان (معلم یا مربی)، رسانه‌ها و فضای عمده جامعه، تجربه‌های زندگی و تعاملات اجتماعی، ارتباطات اجتماعی، تاریخ و سنت‌ها هستند. در خاتمه او تدوین برنامه راهبردی با هدف تقویت تفکر انتقادی و ارتقاء سواد رسانه‌ای را به‌عنوان راهکار پیشنهاد داد.



گزارش محور دوم همایش

محور دوم این همایش با عنوان «فرهنگ، رسانه و دانش و فناوری» برگزار شد که پنج سخنران این بخش به ارائه سخنان خود پرداختند. دکتر داود مهرابی، عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، دبیری نشست را به عهده داشت.

محور دوم: فرهنگ، رسانه و دانش و فناوری	
تحول نسلی، هوش مصنوعی و اخلاق افسانه مظفری (عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی)	۱۱:۳۰ تا ۱۱:۵۰
کاربست هوش مصنوعی در حکمرانی با تأکید بر ملاحظات نسلی سمیه لبافی (عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران)	۱۱:۵۰ تا ۱۲:۱۰
دگرگونی نسلی در زندگی علمی دانشگاهی (مورد مطالعه: دانشگاه تهران، تربیت مدرس و شهید بهشتی) زهره محمدی (عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور تهران)	۱۲:۱۰ تا ۱۲:۳۰
تحول دیجیتال و روابط بین نسلها در ایران منصور ساعی (عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی)	۱۲:۳۰ تا ۱۲:۵۰
بومیان دیجیتال و نسل زد: تأملی بر مفهوم «بومیان دیجیتال» و نسبت آن با مخاطبان جوان عبدالرحمان علیزاده (عضو هیأت علمی دانشگاه گلستان)	۱۲:۵۰ تا ۱۳:۱۰
دبیر: داوود مهرابی	

تحول نسلی، هوش مصنوعی و اخلاق



سخنران اول دکتر افسانه مظفری، عضو هیأت علمی و دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی، در سخنرانی خود با عنوان «تحول نسلی، هوش مصنوعی و اخلاق»، نسل را به انسان‌هایی تعریف کرد که در یک دوره زمانی متولد و زندگی می‌کنند. دکتر مظفری به تشریح نسل‌بندی غربی از ایکس تا زد پرداخت و بیان کرد: یکی از ابزارهایی که بر شکاف نسلی تأثیرگذار بوده وسایل ارتباطی جدید و شبکه مجازی است. همچنین امروزه هوش مصنوعی کمک می‌کند تا نحوه برقراری ارتباط این نسل با مردم و دیگر گروه‌ها و اشتراک‌گذاری اطلاعات متفاوت باشد.

او ادامه داد: معمولاً ما در توالی نسلی با تحولات زیادی روبه‌رو بودیم و تعارضات و تقابل در بین نسل‌ها دیده می‌شود. نسل جدید باسوادتر و شهرنشین‌تر شده‌اند. اگر بخواهیم در ایران به بررسی مهم‌ترین تغییرات اجتماعی تحولات نسلی و چپستی آنها بپردازیم، باید بگوییم که نسل جدید باسوادتر و شهرنشین‌تر شده و با توجه به در معرض بودن تکنولوژی‌های جدید، ایدئولوژی‌های متفاوت‌تری هم دارند.

دکتر مظفری گفت: متأسفانه ما نسبت به نسل جدید نوعی رهاشدگی و درماندگی تصمیمات داریم و برنامه و طرح و ایده‌ای برای آنها نداریم. اگر سیاست‌های ما ناکارآمد باشد و با همین شرایط حاضر، جلو برویم، این نسل در معرض آسیب‌های زیادی قرار خواهند گرفت. نسل جدید در معرض هوش مصنوعی هم هست. هوش مصنوعی مزایای زیادی

دارد، از جمله توانایی پردازش دقیق اطلاعات در زمان کم، نتیجه‌گیری و پیش‌بینی را دارد و می‌تواند رفاه و راحتی را فراهم سازد. همچنین ما با نوعی شفافیت اطلاعات روبه‌رو هستیم. البته هوش مصنوعی چالش‌ها و مسائل و مشکلات خود را هم دارد. به‌همین خاطر در این فرصت، اخلاق برای هوش مصنوعی را مطرح کردم. باید در هوش مصنوعی ملاحظات اخلاقی را در نظر گرفت، چرا که به این مسئله در حوزه هوش مصنوعی توجهی نمی‌شود و باید امکانات را برای این مهم فراهم کنیم تا علاوه بر استفاده این نسل جدید، نسل قدیم هم بتواند از آنها استفاده کند. هوش مصنوعی دارای سوءگیری از پیش تعیین شده است که همین باعث بروز اطلاعات نادرست می‌شود. هوش مصنوعی، حریم خصوصی را زیر سؤال می‌برد با توجه به آن میزان اطلاعاتی که به ما می‌دهد، حریم خصوصی ما خدشه‌دار می‌شود و اشتباهات زیادی هم دارد.

دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی در توضیح این‌که حال ما چطور ملاحظات اخلاقی در هوش مصنوعی را ایجاد و رعایت کنیم، یادآور شد: ۱. نیاز به همکاری‌های بین‌المللی داریم و باید به سمت تقویت یک استاندارد بین‌المللی با کشورها و سازمان‌ها برویم. ۲. می‌توانیم یک‌سری خط و مشی و مقررات ایجاد کنیم که البته دستورالعمل‌ها باید شفاف باشند. ۳. استاندارد اخلاقی داشته باشیم که در جهان این موضوع وجود دارد و سازمان ملل و دیگر نهادها این استانداردها را رعایت می‌کنند. ۴. آموزش و آگاهی به نوجوانان را بالا ببریم. در مجموع باید به‌نحوی از هوش مصنوعی استفاده و بهره ببریم که ملاحظه اخلاقی داشته باشیم و مسئولیت اجتماعی را از یاد نبریم.



کاربست هوش مصنوعی در حکمرانی با تأکید بر ملاحظات نسلی



سخنران دوم نشست دکتر سمیه لبافی، عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، سخنرانی خود را با عنوان «کاربست هوش مصنوعی در حکمرانی با تأکید بر ملاحظات نسلی» ارائه کرد. او در سخنرانی خود به روند در حال افزایش مقالات و پژوهش‌های مربوط به هوش مصنوعی پرداخت و به آزمایشگاه‌هایی که در دانشگاه‌های اسلو یا MIT وجود دارند و مسائل کودک و هوش مصنوعی را تحلیل می‌کنند، اشاره کرد. دکتر لبافی توضیح داد: در این آزمایشگاه‌ها، نگرانی‌های مرتبط با مواجهه کودکان با ابزارهای هوش مصنوعی را مطالعه می‌کنند که بهتر است سیاست‌گذاری برای هوش مصنوعی در ارتباط با کودکان و نوجوانان مبتنی بر شواهد در میدان واقعی باشد.



دگرگونی نسلی در زندگی علمی دانشگاهی



سومین سخنران دکتر زهرا محمدی، عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور بود که درباره «دگرگونی نسلی در زندگی علمی دانشگاهی» صحبت کرد. مورد مطالعاتی وی دانشگاه‌های تهران، تربیت مدرس و شهید بهشتی بود. وی توضیح داد: در دهه‌های اخیر دگرگونی‌هایی در دانشگاه‌های ایران روی داده که قابل تأمل است. هدف پژوهشی که گزارش می‌دهم، مطالعه کیفی تحولات نسلی دانشگاهیان و علل و پیامدهای آن در نیم‌قرن گذشته بوده است. روش تحقیق کیفی و از نظریه زمینه‌ای استفاده شده است. نمونه‌ها به صورت هدفمند از میان استاد تمام‌های سه دانشگاه تهران، تربیت مدرس و شهید بهشتی انتخاب شدند. داده‌ها با ۵۲ مصاحبه اکتشافی اشباع شد و با نرم‌افزار اطلس تی‌آی مورد تحلیل قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد که اخلاق‌مداری و رعایت هنجارهای آکادمیک به سمت امور صنفی و ارتقاء پیش می‌رود، پول و منفعت فراتر از علم رفته است، شیوه جامعه‌پذیری از استاد-شاگردی به دانشجوی محوری تقلیل یافته است، ارتباط عاطفی حضوری به تعامل علمی غیرحضوری تبدیل شده و سنت اقامت در پردیس به فعالیت بیرون از پردیس تغییر یافته است.

دکتر محمدی در خاتمه سخنانش نتیجه‌گیری کرد: باوجود مشترکات میان سه نسل، دگرگونی در سبک زندگی علمی دانشگاهیان اتفاق افتاده و دانشگاه نخبه‌گرایانه آموزشی به سمت دانشگاه توده‌گرایانه و کارآفرین پژوهشی پیش می‌رود. درآمدزایی از علم، ارزش‌های ذاتی آن را تحت تأثیر قرار داده و کمیت بر کیفیت غلبه کرده است.

تحول دیجیتال و روابط بین نسل‌ها در ایران



سخنران چهارم نشست دکتر ساعی، عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در سخنرانی خود با عنوان «تحول دیجیتال و روابط بین نسل‌ها در ایران» توضیح داد: تحول دیجیتال محصول انقلاب صنعتی چهارم و تغییری شگرف در روابط و عملکرد یک سازمان، یک کشور، یک جامعه و یک خانواده و افراد با محوریت فناوری‌های تحول‌آفرین است. اینترنت اشیاء، رایانش ابری، اپلیکیشن‌های تلفن همراه، رسانه‌های اجتماعی، واقعیت مجازی و افزوده، همزاد دیجیتال، تحلیل‌گری داده، هوش مصنوعی و بلاکچین از مهم‌ترین انواع فناوری‌های تحول‌آفرین هستند.

دکتر ساعی با اشاره به سطح روابط موجود ادامه داد: امروزه با چند مدل روابط روبه‌رو هستیم، روابط یک سازمان با تیم کارکنان و همکاران (سازمان‌های دیجیتال و هوشمند بی‌مکان و بی‌زمان، کارکنان دورکار و کارکنان تسهیل‌گر فناوری)، روابط یک کسب و کار با مشتری (مشتری به عنوان ذی‌نفع، تولیدکننده ارزش، مصرف‌کننده ارزش و منتقل‌کننده ارزش)، روابط حکمرانی با شهروند/شبکه‌وند (دموکراسی دیجیتال، شفافیت، جامعه پلتفرمی، حکمرانی خوب، پاسخ‌گویی، دسترس‌پذیری، مدارا و رواداری سیاسی...)، روابط ربات‌ها و هوش مصنوعی با انسان (تراشه‌ها، سنسورها و سایبورگ‌ها و انسانی طبیعی)، روابط بین گروه‌های نسلی (خلق ارزش‌ها و دنیای مشترک، مدارای نسلی، همکاری درون و بین‌نسلی، ارتباطات و روابط افقی، زیست جهان دیجیتال، شبکه خویشاوندی و خانواده دیجیتال).

استادیار پژوهشکده مطالعات فرهنگی و ارتباطات ادامه داد: دولت‌ها و سایر بازیگران در نهادهای اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی از ذی‌نفعان تحولات دیجیتال هستند. همه ذی‌نفعان درگیر مقابله با چالش‌های اجتماعی، زیست محیطی، معیشتی، کیفیت زندگی نظیر آلودگی هوا، سالمندی، سلامت، فقر، شکاف‌های اجتماعی، تضادهای بین‌نسلی و... هستند، سعی در خلق و توسعه نوآوری برای حل مشکلات و بهبود روندها خود با استفاده از فناوری‌های دیجیتال هستند. وی با اشاره به رویکرد چالش‌محور و قهرآمیز سیاست‌گذار به تحولات فناورانه گفت: سیاست‌های حکمرانی در زمینه فیلترینگ و محدودیت‌های اجتماعی فناوری مانع اصلی بهره‌گیری از تحول دیجیتال برای پیوندهای بین‌نسلی است. فناوری‌های تحول آفرین دیجیتال، حامل و عامل و خالق ارزش‌های نو، ناپایدار و تجدید شونده و دارای عدم قطعیت‌اند. پویایی و تغییر ماهیت تحول دیجیتال است و این نسل تکنوفیل را با نسل قبل متمایز می‌کند. وی در پایان به فرصت‌های پدید آمده از تحول دیجیتال برای گفت‌وگوی نسلی اشاره کرد و آن را فرصتی برای پیوند نسلی نامید.



بومیان دیجیتال و نسل زد

سخنران پنجم دکتر عبدالرحمان علیزاده، عضو هیأت علمی دانشگاه گلستان سخنانش را درباره «بومیان دیجیتال و نسل زد: تأملی بر مفهوم «بومیان دیجیتال» و نسبت آن با مخاطبان جوان» آغاز کرد و گفت: مفهوم «بومیان دیجیتال» در دو دهه اخیر، به مفهومی پرکاربرد در حوزه فناوری آموزشی و تعلیم و تربیت



تبدیل و از آنجا وارد حوزه‌های دیگر علوم انسانی و به‌خصوص ارتباطات شده است و معرف افرادیست که از بدو تولد در میان وسایل و رسانه‌های دیجیتال بزرگ می‌شوند. این مدرس دانشگاه ضمن واکاوی معنای این مفهوم و رویکردهای مطرح شده درباره آن به این سؤال پرداخت که آیا می‌توان مخاطبان جوان رسانه‌ها را بومیان دیجیتال دانست و آیا این مفهوم می‌تواند تبیینی از این مخاطبان به‌دست دهد؟

دکتر علیزاده تشریح کرد: نسل جدید واجد این ویژگی‌هاست: رشد با فناوری، چند وظیفه‌ای بودن و راحتی کار با گرافیک به‌جای متن، منتظر بازخورد فوری که بومیان دیجیتال، دانش و مهارت زیادی در برابر فناوری اطلاعات دارند، از این‌رو با مروری بر پژوهش‌های داخلی و خارجی می‌توان گفت، باوجود محبوبیت مفهوم بومیان دیجیتال، برخی از محققان و نیز رسانه‌های عمومی با ارائه شواهد تجربی، فرضیات پشت این مفهوم آن را نقد کرده‌اند.

وی در خاتمه سخنانش با توضیح این انتقادات که تمایز مهاجران و بومیان دیجیتال را چندان واقعی تلقی نمی‌کنند، هشدار داد که استفاده از مفهوم بومیان دیجیتال برای تبیین مخاطبان جوان، می‌تواند به شناختی حادقلی و ساده شده از مخاطبان جوان بینجامد و معادل دانستن مخاطبان نوجوان و کودک با بومیان دیجیتال گمراه‌کننده است.



گزارش محور سوم همایش

محور سوم همایش «فرهنگ، رسانه و تحولات نسلی در ایران» با موضوع «فرهنگ، رسانه و زیست جهان ایرانی» با ارائه پنج سخنرانی و با دبیری دکتر معصومه تقی‌زادگان برگزار شد.

محور سوم: فرهنگ، رسانه و زیست‌جهان ایرانی	
نظارت اجتماعی بر استفاده از فناوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطاتی علیرضا دهقان (عضو هیأت‌علمی دانشگاه تهران)	۱۴:۳۰ تا ۱۴:۵۰
هرمنوتیک نسلی و دلالت‌های آن برای ایران امروز مالک شجاعی جشوقانی (عضو هیأت‌علمی پژوهشگاه علوم‌انسانی و مطالعات فرهنگی)	۱۴:۵۰ تا ۱۵:۱۰
تفاوت نسلی در استفاده از پیام‌رسان‌های داخلی و خارجی یوسف خجیر (عضو هیأت‌علمی و قائم‌مقام دانشگاه سوره)	۱۵:۱۰ تا ۱۵:۳۰
زیست‌جهان، فناوری‌های ارتباطی و دشوارهٔ احساس امنیت محمد سالار کسرای (عضو هیأت‌علمی پژوهشگاه علوم‌انسانی و مطالعات فرهنگی)	۱۵:۳۰ تا ۱۵:۵۰
شیوه‌های ارتباطی برای گذر از گسل دینی بین‌نسلی بشیر معتمدی (عضو هیأت‌علمی پژوهشگاه علوم‌انسانی و مطالعات فرهنگی)	۱۵:۵۰ تا ۱۶:۱۰
دبیر: معصومه تقی‌زادگان	

نظارت اجتماعی بر استفاده از فناوری نوین اطلاعاتی و ارتباطاتی



سخنران نخست این بخش دکتر عیضا دهقان، عضو هیأت علمی دانشگاه تهران سخنانش را با عنوان «نظارت اجتماعی بر استفاده از فناوری نوین اطلاعاتی و ارتباطاتی» آغاز کرد و گفت: تحولات اجتماعی موجب تحول در نظارت اجتماعی هم می‌شود و قدرت «عامه‌ها» تحت تأثیر رشد فناوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطات قرار می‌گیرد داشتن سواد ارتباطی لازم است. از نظر این دانشیار دانشگاه تهران سواد ارتباطی مفهومی بهتر از سواد رسانه است و ناظر به سطوح مختلف اجتماعی است و گونه‌های مختلفی دارد که شامل سواد مدرسه، رسانه‌ای، دیجیتال، عامه و عامه‌هاست. دکتر دهقان تأکید کرد: ضرورت دارد سیاست‌گذاری‌ها با توجه به اولویت‌های نسل‌های مختلف صورت گیرد و با تشریح مثلث آموزش، مهندسی و نظارت اجتماعی یادآور شد، مشکلات و مسائل ارتباطی با راه‌حل ارتباطی حل می‌شوند.

هرمنوتیک نسلی و دلالت‌های آن برای ایران امروز



سخنران دوم دکتر مالک شجاعی جشقانی، عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، درباره «هرمنوتیک نسلی و دلالت‌های آن برای ایران امروز» سخن گفت. براساس توضیحات این مدرس دانشگاه، طبق خوانشی مشهور و اروپامحور، رخداد تراژیک و تأمل برانگیز محاکمه سقراط به عنوان «پدر معنوی» فلسفه در ۳۹۹ سال قبل از میلاد، سرآغازهای این سنت فلسفی را رنگ و دلالت‌های عمیق نسلی و بلکه بین‌نسلی بخشیده است. اینکه یکی از اتهامات اساسی سقراط، فاسد کردن جوانان بود، نشان از جدالی اساسی میان گفتمان فلسفی و پایدیا (تعلیم و تربیت) یونانی دارد. قالب عمده آثار برجای مانده از افلاطون هم که به گفته وایتهد، کل فلسفه غرب پانوشتی بر فلسفه اوست، ژانر گفت‌وگویی (محاوره‌ای) یعنی گفت‌وگویی میان‌نسلی را اتخاذ کرده است. در قرون وسطی، دوره اسلامی و فلسفه جدید و معاصر هم فلسفه (نه به معنای تکنیکال و مدرسه‌ای آن) مناسباتی با ادب درس و نفس فردی و اجتماعی داشته و به‌طور خاص در فلسفه تعلیم و تربیت، هرمنوتیک نسلی (نسل‌ها) در مدار درس و بحث و تأمل فلاسفه بوده، هر چند این مناسبات در ادوار و نمونه‌های (پارادایم‌های) مختلف که در بالا آمده، اوج و حضیض داشته است.

دکتر شجاعی ادامه داد: در بین سنت‌های فلسفی معاصر که از قضا ریشه‌های عمیق در سنت یونانی-اسلامی-مسیحی قرون وسطایی هم

دارد، «سنت هرمنوتیک» با همه تنوعش، به نمایندگی چهره‌های کلیدی همچون شلایر ماخر، ویلهلم دیلتای و گادامر و... توجه به دیالکتیک «سنت و معاصرت» را در کانون تأملات فلسفی خود قرار داده است. در این میان، ویلهلم دیلتای با تمهید مقدمات و مباحثی بنیادین در آثاری همچون: ۱- مقدمه بر علوم انسانی ۲- هرمنوتیک و مطالعه تاریخ ۳- صورت‌بندی جهان تاریخی در علوم انسانی ۴- فهم جهان انسانی و شعر و تجربه زیسته و... از نقش‌آفرینی تجارب زیسته تاریخی (تجارب زیسته نسلی و عصری) در شکل‌گیری علوم انسانی و فرهنگ و جهان‌بینی سخن گفته است. در کنار تأملات فلاسفه هرمنوتیک همچون دیلتای، ادبیات مطالعات نسلی قابل‌اعتنایی در علوم انسانی و اجتماعی و با محوریت تأملات کسانی چون کارل مان‌هایم (متأثر از هگل و دیلتای و مارکس) و اورتگای گاست (فیلسوف اسپانیایی) و مکتب مادرید و به‌ویژه شاگرد گاست، جولیان ماریاس در کتاب «نسل‌ها: روشی تاریخی» و مطالعاتی در علوم اجتماعی ایران پس از تأسیس دانشگاه تهران و به‌ویژه سه دهه اخیر (عمدتاً در قالب مطالعات تجربی پیمایشی متأثر از الگوهای جهانی نظیر الگوی رونالد اینگلهارت) شکل گرفته است. در گفتمان فلسفی-الاهیاتی و اجتماعی ایران پسامشروطه هم روایت‌هایی سنت‌گرایانه، ایدئولوژیک، تئولوژیک، هرمنوتیک و... از مناسبات و تحولات نسلی نقش‌آفرین بوده‌اند که برای ایران امروز درس‌های سلبی و ایجابی قابل‌اعتنایی دارند.

استادیار پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با تشریح پایدیا به عنوان تربیت کودک و بحث صورت‌بندی آداب مختلف نتیجه گرفت که در سیاست‌گذاری کودک و نوجوان باید به کلیت وجودی انسانی آنها توجه کرد و برای برآوره شدن همه حقوق آنها و دستیابی به خیر جمعی اقدام کرد.



تفاوت نسلی در استفاده از پیام‌رسان‌های داخلی و خارجی



سخنران سوم دکتر یوسف خجیر، عضو هیأت علمی دانشگاه سوره، در سخنرانی خود با عنوان «تفاوت نسلی در استفاده از پیام‌رسان‌های داخلی و خارجی» به گزارش یکی از پژوهش‌های خود پرداخت و گفت که پژوهش حاضر درصدد بررسی تفاوت بین والدین و فرزندان (نسل ایکس و زد) در استفاده از پیام‌رسان‌های اجتماعی داخلی و خارجی است. چارچوب نظری پژوهش وی، مدل ارتقاء یافته پذیرش فناوری کالیسیر (۲۰۱۸) بوده و مطالعه‌اش از نوع کمی و روش آن پیمایشی بوده است. جامعه آماری این پژوهش، خانوارهای شهر تهران بودند که بر اساس آخرین سرشماری مرکز ملی آمار ۳۱۲۸۴۳۲ خانوار است که بر اساس فرمول کوکران ۳۵۲ خانوار انتخاب شدند.

این مدرس دانشگاه توضیحاتی درباره روش انجام پژوهش خود ارائه کرد و شرح داد: یافته‌های این تحقیق حاکی از آن است که تفاوت معناداری بین والدین و فرزندان از نظر استفاده از پیام‌رسان‌های داخلی و همچنین خارجی وجود دارد، به گونه‌ای که والدین بیشتر از فرزندان از پیام‌رسان‌های داخلی و فرزندان بیشتر از والدین از پیام‌رسان‌های خارجی استفاده می‌کنند. میانگین استفاده والدین از پیام‌رسان داخلی ۴/۰۱ و پیام‌رسان خارجی ۲/۷۶ و میانگین استفاده از فرزندان از پیام‌رسان داخلی ۲/۰۶ و پیام‌رسان خارجی ۴/۳۲ است. برای والدین مهم‌ترین معیار استفاده از پیام‌رسان داخلی تأثیر اجتماعی و برای فرزندان سهولت مورد انتظار، مهم‌ترین معیار بوده است.

زیست جهان، فناوری‌های ارتباطی و دشواره احساس امنیت



چهارمین سخنرانی این بخش از نشست را دکتر محمدسالار کسرایی، عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با عنوان «زیست جهان، فناوری‌های ارتباطی و دشواره احساس امنیت» ارائه داد. و گفت: زیستن در جهان مدرن با وجود همه مواهب آن ناامنی‌های فراوانی را برای بشر ایجاد کرده است.

این دانشیار پژوهشکده مطالعات اجتماعی سپس به تشریح نظریه هابرماس درباره حوزه عمومی پرداخت که ناامنی را محصول دو فرایند مهم عقلانی‌شدن هرچه بیشتر جهان از یک سو و تمایزیابی زیست جهان بر اساس مؤلفه‌های ساختاری‌اش می‌داند. وی ادامه داد: بحث‌های آغازین در خصوص جهانی‌شدن به گونه‌ای خوش‌بینانه کوچک‌تر شدن حجم دولت‌های ملی، کم‌رنگ‌شدن مرزها، فوران و وفور اطلاعات و نهایتاً شکل‌گیری یک فضای جهانی مبتنی بر آگاهی مشترک/ انسان جهانی (رولاند رابرتسون) را نوید می‌داد. ایده‌های پایان تاریخ و امثال آن هم بر این امواج خوش‌بینی افزودند. برای هابرماس گسترش فضای خرد ارتباطی می‌تواند به وضعیت رهایی‌بخشی انسان کمک کند.

شیوه‌های ارتباطی برای گذر از گسل دینی بین‌نسلی



آخرین سخنران این بخش دکتر بشیر معتمدی، عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سخنرانی خود را با عنوان «شیوه‌های ارتباطی برای گذر از گسل دینی بین‌نسلی» ایراد کرد. او توضیح داد: یکی از ویژگی‌های جامعه ایران را در حال حاضر شکاف نسلی می‌دانند و از جمله شاخص‌هایی که برای این شکاف نام می‌برند، تحولات در حوزه دین‌داری است که تفاوت‌ها و گسل‌های جدی را در میان نسل‌ها نشان می‌دهد.

دکتر معتمدی ادامه داد: شاخص دین‌داری در این سال‌ها دچار تحول شده و شاخص دین‌داری در میان نسل جدید کاهش پیدا کرده است. در پژوهش‌های متعدد شکاف نسلی در باورهای دینی و مذهبی دیده شده است. سؤال ما این است با توجه به این وضعیت برای عبور از این فاصله نسلی بین گذشته و حال حاضر چه کارهایی از نظر ارتباطاتی باید انجام داد؟

استادیار پژوهشکده مطالعات فرهنگی و ارتباطات پس از توضیح مدل لانسول راهکارهایی برای کاهش و عبور از گسست نسلی ارائه داد تا بتوان دین‌داری را در نسل‌های جدید تثبیت کرد. اولین شیوه ارتباطی، گذر از شیوه ارتباطی عمودی و یک‌طرفه به شیوه ارتباطی افقی و دوطرفه است. دومین شیوه، گذر از ارتباطات شفاهی و کلامی و استفاده از «تصویرسازی مناسب» برای ارائه و انتقال پیام‌های دینی است، چراکه عصر حاضر به

«عصر تصویر» شناخته شده است. سومین شیوه، ارائه تصویری رحمانی و مطابق با موازین حقوق بشری از دین در مقابل چهره خشن و ضد حقوق بشر از دین است. چهارم، گذر از دین مبتنی بر «غم و حزن» به دین مبتنی بر «شادی و نشاط» است تا مطلوبیت دین در نسل‌های نو افزایش یابد. پنجم بهره‌گیری از موسیقی و به‌طور کلی هنر برای انتقال مفاهیم دینی است. ششم ارائه تصویری از دین هماهنگ و پشتیبان علم و فناوری در مقابل تصویر دین ضد علم و فناوری است. هفتم تأکید بر بُعد «اخلاقی» دین به جای تأکید بیش از حد بر بُعد «مناسکی» دین است. هشتم پیوند دین با سبک زندگی و امور روزمره در مقابل ارائه دین انتزاعی و غیرقابل دسترس است. نهم رعایت نکات زیبایی‌شناسی توسط متولیان دینی به لحاظ پوشش همراه با سعه صدر در مواجهه با عامه مردم است. دهم پیش‌گرفتن رویکرد ارائه خدمات اجتماعی به عموم توسط متولیان دینی در مقابل تکیه بر قدرت و اعمال آن در سطح جامعه است. یازدهم ارائه تصویری آزادی‌خواهانه و مداراگرایانه از دین در مقابل تصویر محدودیت‌گرا، اجباری و ضد آزادی از دین است و دوازدهم توجه به تنوع مخاطبان به لحاظ تحصیلی، سنی، قومی، طبقات اجتماعی و... در ارائه پیام‌های دینی است. این امر به‌ویژه در توجه به سطوح مختلف دین‌داری اهمیت دوچندان می‌یابد. سیزدهم ارائه و دفاع عقلانی از دین در مقابل تصویر دین مبتنی بر خرافات و ضد معقول است و چهاردهم ارائه تصویر دین حامی محرومان و مظلومان در مقابل دین توجیه‌گر و پشتیبان صاحبان قدرت و ثروت است. چنانچه توجه شود در همه این موارد با اصلاح رویکردهای ارتباطی مواجه هستیم که رعایت آنها می‌تواند زمینه کاهش و گذر از گسست نسلی در حوزه دین‌داری را فراهم سازد.



گزارش پانل ویژه کودک و نوجوان

این پانل با توجه به ضرورت پرداختن به موضوعاتی که کودکان و نوجوانان امروز در مواجهه با رسانه دارند و در پانل‌های قبل پوشش داده نشده‌اند، برگزار شد. مدیریت این پانل را دکتر زهرا اجاق به عهده داشت.

پانل ویژه کودک و نوجوان	
جرایم سایبری در جهان زیست کودکان غلام‌عباس ترکی (معاون حقوق عامه و پیشگیری از وقوع جرم دادستانی کل کشور)	۱۶:۳۰ تا ۱۶:۵۰
سیاست‌گذاری و استانداردسازی نشر کودک و نوجوان فتح‌الله فروغی (رئیس انجمن ناشران کودک و نوجوان)	۱۶:۵۰ تا ۱۷:۱۰
رسانه‌ای‌شدن و هواداری کی‌پاپ در میان نوجوانان ایرانی عبدالله بیچرانلو (عضو هیأت علمی دانشگاه تهران) متین عزیزی (دانش‌آموخته کارشناسی ارشد دانشگاه تهران)	۱۷:۱۰ تا ۱۷:۳۰
سیاست بازنمایی کودکان در پویانمایی‌های داخلی و خارجی دکتر سید احمد عسگری (دانش‌آموخته دکتری دانشگاه تهران) دکتر علیرضا خسروی (دانش‌آموخته دکتری دانشگاه آزاد اسلامی)	۱۷:۳۰ تا ۱۷:۵۰
دبیر: زهرا اجاق	

جرائم سایبری در جهان زیست کودکان



سخنران نخست این بخش دکتر غلامعباس ترکی، معاون حقوق عامه و پیشگیری از وقوع جرم دادستانی کل کشور بود که درباره «جرائم سایبری در جهان زیست کودکان» سخنانی ارائه کرد. وی درباره جایگاه و وضعیت کودک در نظام حقوقی جمهوری اسلامی

ایران توضیح داد و گفت: شاخص اصلی، سن رشد است. وی پس از تشریح مواد حقوقی مختلف درباره رابطه کودک و رسانه، ضمن تبیین حقوق کودک و نوجوان به ذکر نمونه‌هایی از رفتارهای مغایر حقوق کودک پرداخت و مثلاً استفاده از کودکان در فضای مجازی برای تبلیغات را معادل بهره‌کشی از کودکان نامید که مغایر حقوق کودک است.

دادیار و معاون حقوق عامه دادستانی کل کشور ضمن اشاره به این که لایحه حمایت از کودکان در فضای مجازی در کشور ما در حال اجراست به نواقص حقوقی موجود هم پرداخت و برای نمونه گفت: سامانه رایانه‌ای در قانون ما تعریف نشده است. همچنین تشریح کرد که قانون جرائم رایانه‌ای سال ۱۳۸۸ از تعریف موسع استفاده کرده که همه انواع را دربرمی‌گیرد. براساس توضیحات دکتر ترکی ضرورت وجود پلیس اطفال در قانون حمایت مطرح شده است و خلاء اسناد بالادستی نداریم، بلکه اغلب با چالش‌هایی مواجه هستیم مانند سند صیانت از حقوق کودکان در فضای مجازی.

دکتر ترکی در ادامه به اقداماتی چون سیم‌کارت انارستان ویژه کودکان - امکان تبدیل سیم‌کارت بزرگسال به کودک در اپراتورهای تلفن همراه و تخصیص شماره ۰۹۶۳۸۰ به فوریت های خدمات حقوقی مجازی اشاره کرد. ایشان با توضیح جزئیاتی درباره چالش‌هایی همچون قمار اینترنتی، کاوش در تارگه‌های غیراخلاقی، خودکشی و نسبت کودکان و نوجوانان با این چالش‌ها به سخنرانی خود با این نکته پایان داد که برای اقدام هماهنگ برنامه جامع نداریم.

سیاست‌گذاری و استانداردسازی کتاب‌های کودک و نوجوان



سخنران دوم فتح‌الله فروغی، رئیس انجمن ناشران کودک و نوجوان با عنوان «سیاست‌گذاری و استانداردسازی کودک و نوجوان» توضیح داد که هر استاندارد نتیجه کوشش خاصی است که برای یکسان و منظم‌سازی اجزاء در یک زمینه معین به‌عمل آمده و به تصویب مقام صالحی رسیده باشد. وی افزود: نقطه مقابل استانداردسازی یا استانداردها، ایجاد تمایز است. او در خصوص استانداردسازی در صنعت نشر توضیح داد که کتاب وابسته به پدیدآورندگان خلاق است و هیچ دو کتابی شبیه هم نیستند. علاوه بر این تولید کتاب طی فرایند غیرخلاق چاپ نیز صورت می‌گیرد. بدین ترتیب استانداردسازی محصول کتاب در جریان تولید غیرقابل اجتناب است و نیاز به رعایت برخی استانداردها برای نشر در چندین بستر (چاپی، الکترونیکی، صوتی و...) وجود دارد. او استاندارهای اندازه و مجموعه‌سازی، و ISO های مختلف را شرح داد و در خصوص استانداردسازی محتوای ادبیات کودک و نوجوان و محصول کتاب کودک و نوجوان یادآور شد، بین ادبیات کودک و بزرگسال تفاوت ساختاری جدی وجود ندارد. هر دو ادبیات هستند و تکیه‌گاه آن‌ها، جوهر ادبیات است. فروغی شرح داد: می‌توان برای گزینش کتاب کودک و نوجوان ضوابط کلی قائل شد، اما ادبیات منشاء خلق دارد و خلق از درون می‌جوشد. ضوابط کلی انتخاب کتاب برای کودکان و نوجوانان عبارت از کیفیت محتوا، کیفیت ساخت و پرداخت، کیفیت نگارش، کیفیت تصویر، کیفیت ارائه هستند.

رئیس انجمن ناشران کودک و نوجوان انواع استانداردهای کتاب کودک و نوجوانان را کتاب تخته‌ای، تصویری، نوجوانان، فصل‌دار، پیش نوجوانی و نوجوان معرفی و توضیح داد. وی در پایان سخنانش با توجه به وضعیت نشر و انتشارات کودک و نوجوان نتیجه گرفت، برای ارتقاء سطح کیفیت و استانداردهای این حوزه، تولید محتوا متناسب با گروه سنی، یکی از استانداردهایی است که لازم داریم یعنی به طبقه‌بندی محتوا براساس گروه سنی نیاز داریم. به نویسندگانی نیاز داریم که مخاطب‌شناسی کرده باشند و نیازمند ناشران سفارش‌دهنده هستیم.



رسانه‌ای شدن و هواداری کی‌پاپ در میان نوجوانان ایرانی



سخنران سوم دکتر عبدالله بیچرانلو، عضو هیأت علمی دانشگاه تهران، بود که همراه دانشجویان خانم متین عزیزی، کارشناس ارشد مطالعات فرهنگی و رسانه درباره «رسانه‌ای شدن و هواداری کی‌پاپ در میان نوجوانان ایرانی» سخنرانی کردند. آنها با توضیح خلاصه‌ای از پژوهش خود گفتند که کی‌پاپ

پدیده‌ای موسیقایی است که در پی گسترش روند رسانه‌ای شدن، از طریق رسانه‌های اجتماعی از جمله یوتیوب، توئیتر، فیس‌بوک و در سال‌های اخیر اینستاگرام نشر یافته و با اقبال وسیع روبه‌رو شده است. بسیاری از هواداران پاپ کره‌ای در دهه اخیر از طریق رسانه‌های اجتماعی، اخبار و اطلاعات آیدول‌های کره‌ای را دنبال کرده‌اند و برای ارتباط‌گیری با دیگر هواداران در سراسر جهان از رسانه‌های اجتماعی بهره گرفته‌اند. اغلب هواداران ایرانی تاکنون در هیچ کنسرت و ملاقات حضوری با آیدول موردعلاقه‌شان شرکت نکرده‌اند و فقط عضویت در گروه‌ها و جماعت‌های برخط جهانی مسیر ویژه آنها برای ادغام در جماعت‌های هواداری بوده است. حضور و فعالیت در جماعت‌های برخط هواداری تجربه‌ای متمایز و جدید برای نوجوانان ایرانی است. شواهد نشان می‌دهد این تجارب، هویت نوجوان ایرانی را در سطوح متفاوتی دست‌خوش تغییر کرده است. آنها در توضیح روش پژوهش گفتند که با روش مردم‌نگاری مجازی و تحلیل صفحات هواداری نوجوانان هوادار موسیقی پاپ کره‌ای، مضامین برساخته در این صفحات شناسایی شده است. مهم‌ترین مضامین استخراج شده در قالب دو مضمون فراگیر هویتی تبیین شده‌اند. بر اثر هواداری نوجوانان ایرانی از کی‌پاپ، هویت نوجوانان ایرانی هوادار پاپ کره‌ای در دو بخش مجزا شکل می‌گیرد: ۱. هویت هواداری در ارتباط و پیوند با ستاره و کنش‌ها و گفتارهای او؛ ۲. هویت هواخواهانه بر اثر پیوندها و تصورات واقعی و خیالی میان هوادار و آیدول‌های کره‌ای در نتیجه مشاهدات مجازی.

سیاست بازنمایی کودکان در پویانمایی‌های داخلی و خارجی



سخنرانان آخر این بخش دکتر علیرضا خسروی و دکتر سیداحمد عسکری هر دو از پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی بودند که درباره سیاست‌بازنمایی کودک در پویانمایی‌های ایرانی و خارجی؛ راهبردهایی برای سیاست‌گذاری محتوای پویانمایی‌های کودک به ایراد سخنرانی پرداختند. براساس توضیح آنها، فیلم‌های پویانمایی (انیمیشن) برای کودک و نوجوان در ایران و جهان از محبوبیت بالایی برخوردار است. در این بخش این سؤال مطرح شد که شخصیت کودک و مهارت‌های زندگی (ارتباطی) این نسل در پویانمایی‌های داخلی و خارجی چگونه بازنمایی می‌شود؟ برای این منظور به گزارش نتایج پژوهش استناد شد و توضیح دادند که این تحقیق از روش کیفی نشانه‌شناسی «جان فیسک» بهره گرفته و با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند، رمزگان محتوای پویانمایی را در پویانمایی‌های ایرانی «مینا و پلنگ» و «رستم و سهراب» و دو نمونه از پویانمایی‌های غیرایرانی «موانا» و «کوکو» مورد مطالعه قرار داده و برای ارتقاء محتوایی پویانمایی داخلی پیشنهاداتی ارائه کرده است.

نتایج پژوهش دو دانش‌آموخته دانشگاه آزاد و دانشگاه تهران نشان می‌دهد، که مهارت‌های ارتباطی در هر چهار نمونه پویانمایی به‌خوبی نمایش داده شده است و در این پویانمایی‌ها با سیاست بازنمایی «قهرمان» و «تاجی» از شخصیت کودک کودک مواجهیم. ویژگی‌های برجسته شخصیت اصلی داستان کودک، استقلال از بزرگسالان، دارای خلاقیت و توانایی حل مسئله، دنیای ساده و صمیمی، دارای روحیه انتقاد و پرسشگری و در نهایت اولویت دادن به خانواده و بازگشت به آن است.

آنها نتیجه گرفتند که در این نمونه‌ها، کودک در جایگاه سنی طبیعی خود بازنمایی نشده و بزرگ‌تر از سن زیستی خود نمایش داده شده و دلالت‌های فرهنگی-اجتماعی، بر روابط غیرکلیشه‌ای جنسیتی و سرشار از صمیمت، حمایت و نزدیکی اعضای خانواده دلالت دارند.



بیانیه همایش

به نام خداوند جان و خرد

اهمیت کودکان و نوجوانان به عنوان نسل نوی ایرانی در تعامل با رسانه‌ها و فرهنگ ایرانی وظیفه برگزارکنندگان همایش را سنگین‌تر کرد. اثرگذاری رسانه‌ها به‌ویژه رسانه‌های نوین بر فرهنگ، اقتصاد، حکمرانی، آموزش و در مجموع زیست اجتماعی ایرانیان اکنون دیگر بر کسی پوشیده نیست. سخنرانی‌های ارائه شده در این همایش ملی، تأکید داشتند که نسل مفهومی قابل تحلیل در بسیاری از حوزه‌ها از جمله گروه‌های حرفه‌ای مانند دانشگاهیان و فناوری‌ها مانند فناوری‌های ارتباطی است.

برای گفتمان‌سازی و به متن آوردن رابطه گروه‌های مختلف اجتماعی با رسانه‌ها و فرهنگ، این همایش به صورت حضوری و مجازی با شرکت به‌طور متوسط ۱۲۰ مخاطب حضوری و ۳۰۰ مخاطب مجازی برگزار شد. تنوع مخاطبان حضوری و مجازی که از شهرهای مختلف ایران در این همایش مشارکت کرده‌اند این دلگرمی را به ما می‌دهد که پیام همایش در گستره ایران شنیده شود.

ضرورت‌های جهان معاصر آکنده از رسانه و مسائل برآمده از تعامل گروه‌های مختلف اجتماعی با رسانه‌ها به‌ویژه رسانه‌های نوین در تمام حوزه‌های کلان تا خرد، از اقتصاد و فرهنگ گرفته تا بهداشت فردی و روابط خصوصی ما را بر آن می‌دارد که دغدغه‌های مشارکت‌کنندگان در این رویداد علمی را در قالب این بیانیه به آگاهی مسئولان و علاقه‌مندان به تمدن و تعالی ایران برسانیم:

۱. ما شرکت‌کنندگان و مخاطبان سراسری این همایش بر لزوم توجه به چپستی و چگونگی واقعیت ارتباطی گروه‌های مختلف اجتماعی ایرانی به‌ویژه کودکان و نوجوانان با سپهر رسانه‌ای ایران و جهان تأکید می‌کنیم.

۲. پرهیز از ساده‌سازی بیش از حد و تعمیم‌های افراطی، و اتخاذ رویکردهای بافارمند و دقیق برای توضیح رابطه نسل‌ها و رسانه‌ها را پیشنهاد می‌کنیم.

۳. لازم است که سیاست‌گذاری برای کودکان و نوجوانان در فضای واقعی و مبتنی بر شواهد در میدان واقعیت باشد و این واقعیت با پیمایش و تعریف دقیق مفاهیم، توجه به اولویت‌های این نسل و فرارفتن از خودپنداره‌های سیاست‌گذاران امکان‌پذیر می‌شود.

۴. در خصوص ایجاد پلتفرم‌های بومی امن نباید حقوق کودکان و نوجوانان به‌ویژه حریم شخصی آنها به بهانه تأمین امنیت رسانه‌ای کودکان نقض شود.

۵. تدوین منشور اخلاقی هوش مصنوعی با ابتناء به همکاری‌های بین‌المللی و ایجاد استانداردهای مشترک و قابل قبول و با بازیگری و مشارکت پنج حوزه در اولویت قرار گیرد. این پنج حوزه عبارتند از: والدین، صنایع، سیاست‌گذاران، کودکان و نوجوانان (کاربران) و متخصصان دانشگاهی.

۶. پیشنهاد ما این است که در راستای توسعه خرد دیجیتال با پرهیز از کلیشه‌گرایی درباره ناتوانی یا عدم مهارت مهاجران دیجیتال نسبت به بومیان دیجیتال اقدام شود و در این راستا، تدوین برنامه راهبردی با هدف تقویت تفکر انتقادی و ارتقاء سواد رسانه‌ای پیشنهاد می‌شود.

۷. لازم است در سیاست‌گذاری‌ها به پیوند نسلی در کنار نابرابری‌های منطقه‌ای، جنسیتی و آموزشی پرداخته شود.

۸. سیاست‌گذاری کودک و نوجوان را مبتنی بر کلیت وجودی انسانی آنها و در راستای برآورده شدن همه حقوق آنها، دستیابی به خیر جمعی و پرورش تخیل کودکان پیشنهاد می‌کنیم.

۹. ما به این نتیجه رسیدیم که نیاز هست تا مباحث حقوقی مرتبط با رابطه کودکان و نوجوانان برای استفاده عمومی متناسب‌سازی شود و نظام حقوقی مربوط به محافظت از کودکان و نوجوانان در مواجهه با جرائم سایبری روزآمد و تکمیل شود.

۱۰. ما بر کارایی رویکردهای ارتباطی در فهم مسائل و تحولات نسلی تأکید می‌کنیم و خاطرنشان می‌سازیم که رسیدن به فهم مشترک میان نسل‌ها در زیست‌جهان پرتغییر کنونی از رهگذر درک متقابل و گفت‌وگو ممکن می‌شود.



همایش ملی

فرهنگ، رسانه و تحولات نسلی در ایران: روندها، چالش‌ها و راهکارها

محورهای همایش

«فرهنگ، رسانه و سیاست‌گذاری»

در این محور به موضوع سیاست‌گذاری فرهنگی و اجتماعی در باب رابطه کودک و رسانه‌ها با تمرکز بر موضوعاتی نظیر خانواده والدگری، گروه‌های خاص اجتماعی، فروپاشی اجتماعی، سرگرمی و فراغت، دین‌موازی، قانون‌گذاری، امنیت، تنظیم‌گری، مشروعیت‌سازی و مشروعیت‌زدایی، اعتماد، برندسازی و ... پرداخته می‌شود.

«فرهنگ، رسانه و دانش و فناوری»

تحولات نوین در فناوری‌های رسانه‌ای و تأثیر و تأثر رسانه‌ها با حوزه‌ها و اشکال مختلف دانش و فناوری موضوع این محور است که با تمرکز بر موضوعاتی نظیر مخاطرات سلامت، روانشناسی رسانه‌ها، اثرات شناختی رسانه‌ها، مشاور، اینترنت اشیا، کنش‌گری‌های علمی نوین، هوش مصنوعی، شبکه‌ها، اطلاعات جعلی، شکوفایی خلاقیت و ... مورد بحث قرار می‌گیرد. این مباحث با محور قرار دادن کودک و نوجوان به عنوان مصرف‌کننده تولید کننده و عاملیت کنش‌گری این گروه سامان می‌یابد.

«فرهنگ، رسانه و زیست‌جهان ایرانی»

جامعه ما از تحولات رسانه‌ای و فرهنگی تأثیرهای بارزی پذیرفته است که موضوعات آن در قالب‌هایی چون سپهرهای عمومی نوین، ارتباطات شهری، شهر هوشمند، شهر مجازی، زندگی روزمره، تبلیغات شهری، حافظه جمعی، منظر محلی، روایت شهری، فضاهای شهری، محیط‌زیست و اکوسیستم شهری و روستایی متأثر از تعامل رسانه‌ها و فرهنگ برای نسل‌های مختلف با تأکید بر کودکان و نوجوانان مورد بررسی قرار می‌گیرند.

زمان برگزاری:

سه شنبه ۲۱ آذر ۱۴۰۲ ساعت ۸:۳۰ تا ۱۸

دبیر علمی: دکتر سیده زهرا جاق

دبیر اجرایی: دکتر احمد شاکری

مکان برگزاری:

تالار تمدن

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

آدرس دبیرخانه همایش:

تهران، بزرگراه کردستان، خ دکتر آیینوند (۶۴ غربی)،
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی،
پژوهشکده مطالعات فرهنگی و ارتباطات

شماره تماس دبیرخانه: ۸۸۰۵۳۳۱۸



ایمیل همایش: Ming2023@ihcs.ac.ir

وبگاه همایش: <https://www.ihcs.ac.ir/ming2023/fa>

لینک حضور در همایش: <https://webinar.ihcs.ac.ir/b/ihc-dst-5zt-dmb>